

УЖНУ В ЦИФРАХ І ФАКТАХ



УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ: ПІДСУМКИ 2009–2010 НАВЧАЛЬНОГО РОКУ

Пропонуємо Вашій увазі доповідь ректора Ужгородського національного університету, доктора історичних наук, професора Миколи Вегеша на спільному засіданні Трудового колективу та Вченої ради, що відбулося 31 серпня 2010 року.

ШАНОВНІ КОЛЕГИ!

Сьогоднішнім спільним засіданням трудового колективу і вченої ради багатотисячний колектив Ужгородського національного університету розпочинає новий навчальний рік. Він є для нас у деякій мірі ювілейним, адже в жовтні минає 65 років з часу виникнення найпотужнішого і найстарішого вищого навчального закладу в краї. Відразу зазначу, що ми не плануємо гучних святкувань, адже країна переживає нелегкі часи, пов'язані з виходом із фінансово-

економічної кризи. На університетському сайті Ви маєте можливість ознайомитися з планом заходів, присвячених ювілею. Разом з тим, ми маємо всі підстави вважати, що кожного року університет зміцнював свої позиції, відкриваючи нові підрозділи та напрями, жив повноцінним життям. Не був винятком і минулий навчальний рік.

У 2009-2010 навчальному році в університеті навчалося 12299 студентів, із яких 7532 на денному, 3542 на заочному відділеннях та 1225 на факультеті післядипломної освіти. Відзначимо, що загальна чисельність студентів за останні п'ять років збільшилась на 1550 чоловік. 65 кращих студентів університету одержували державні іменні стипендії, обласної державної адміністрації та іменні внутрішні стипендії. Стипендіатом Президента України була студентка економічного факультету Вікторія Оленчин, Верховної Ради України політолог Михайло Шелемба, Кабінету Міністрів України хімік Артем Погодін. Журналістка Наталія Карлакiна одержувала стипендію імені Тараса Шевченка, а студентка факультету міжнародних відносин Юлія Вамош соціальну стипендію Верховної Ради України.

З врахуванням реального контингенту студентів навчальною частиною у вересні минулого року проведений кінцевий розрахунок штатних одиниць як по структурних підрозділах, так і в цілому по університету. Загальна кількість ставок досягла 967,2, що на 37,7 більше минулорічної кількості. Навчальний процес забезпечували 131 доктор наук, професор, із яких 112 штатних та 452 кандидати наук, доценти. Отже, частка докторів наук, професорів відносно загальної кількості штатних одиниць становить 13,5%, а кандидатів наук, доцентів – 46,7%. Частка науково-педагогічних працівників з науковим ступенем в Ужгородському національному університеті становить 60,2%, що на два відсотки більше минулорічного показника. Щодо вікових показників, то в університеті працює 265 викладачів (23,4%), вік яких до 35 років та 241 (24,9%) пенсіонер. Продовжує залишатися високим середній вік викладачів (50 років), доцентів (52 роки) і професорів (61 рік). У минулому навчальному році на викладацькій роботі працювали 245 сумісників.

На сьогоднішній день в університеті працює 59 наших колег, які удостоєні почесних звань та урядових нагород. Минулого року до цієї когорти приєдналися професор Михайло Тиводар, який нагороджений орденом "За мужність" третього ступеня та професор Лідія Голомб, удостоєна почесного звання "Заслужений працівник освіти України".

Зі скорботою повідомляємо, що в минулому навчальному році відійшли у вічність проректор з адміністративно-господарської роботи Володимир Васильович Шетеля, професори Дмитро Григорович Семак і Микола Михайлович Полажинець, доценти Іван Йосипович Матяш і Олеся Тарасівна Цапулич, старший викладач Володимир Іванович Оленич, колишній директор НДІ карпатознавства Микола Петрович Макара. Прощу вшанувати їх пам'ять хвилиною мовчання.

Наприкінці червня – на початку липня завершили роботу 37 держаних акредитаційних комісій по випуску спеціалістів і магістрів та 38 ДЕК по випуску бакалаврів. До складання державних випускних іспитів та захисту дипломних робіт було допущено 2079 студентів-випускників освітньо-кваліфікаційного рівня "спеціаліст" і "магістр", з яких 17 чоловік не отримали дипломів. 253 студентів одержали дипломи з відзнакою. Успішність знань цьогорічних випускників склала 99,1%, а якість знань – 79,6%. Що стосується бакалаврату, то із 1736 випускників 38 студентів із-за незадовільних оцінок та неявок не отримали дипломів. Успішність знань бакалаврів склала 97,8%, а якість – 77,5%. У 2010 році Міністерство освіти і науки України виділило університету 1175 бюджетних місць на денну і заочну форми навчання, що на 77 місць більше порівняно з минулим роком. Можна доповісти Вченій раді, що всі бюджетні місця заповнені. Кількість напрямів, за якими здійснювався прийом документів, становив 43, серед яких нова спеціальність на фізичному факультеті – "безпека інформаційних і комунікаційних систем". Загалом, в університеті існує 2/3 напрямів, які акредитовані в області. Особливістю вступної кампанії 2010 року був виключно рейтинговий конкурсний відбір абітурієнтів на основі сертифікатів Державного центру тестування та середньої оцінки атестату в двохсотбальній шкалі. Винятком становили напрямки "здоров'я людини" та "журналістика", де ми приймали відповідно фізичні нормативи і творчий конкурс. Прозорість вступної кампанії забезпечувала локальна система "Конкурс" та університетська веб-сторінка "Абітурієнту". До приймальної комісії не надійшло жодної апеляції з боку абітурієнтів та їх батьків. На різні напрями вступники подали 8140 заяв, які належали майже 4 тисячам фізичних осіб. Під час вступної кампанії ми спостерігали тенденцію збільшення кількості абітурієнтів із-за меж області. Основними донорами абітурієнтів на бюджетні місця були Ужгород, Ужгородський, Виноградівський і Хустський райони. Державне замовлення на магістра і спеціаліста в цілому відповідало нашим заявочним обсягам. Здобувачі магістерських звань склали іспити з іноземної мови і фахової підготовки. Тут також працювала єдина для всіх конкурсна рейтингова система відбору.

Найвищий конкурс спостерігався на напрями "туризм" - 19,7 на місце, "психологія" - 18,1, "здоров'я людини" - 17,4, "географія" - 15,9, "політологія" - 14,9, "соціологія" - 14,1. Найнижчий – на "французьку мову і літературу" - 1,4 та "російську мову і літературу" - 1,9. Отже, в порівнянні з минулим роком ситуація дещо змінилася: лідируючі позиції втратили напрями "правознавство" і "міжнародні відносини", натомість до лідируючої групи піднялися "географія", "психологія", "політологія", "соціологія". Разом з тим, необхідно констатувати, що вищеназвані напрями за кількістю місць державного замовлення важко порівнювати наприклад з "лікувальною справою", а тому ці рейтинги досить умовні. Це також стосується і прохідних балів на той чи інший напрям, які постійно змінювалися. Наприклад, прохідний бал на "туризм" був

рекомендований приймальною комісією 746,7, згідно наказу становив 678,9 балів.

Проводячи традиційний аналіз конкурсного відбору міських та сільських випускників, слід констатувати, що ситуація є незмінною протягом останніх трьох років. Міські випускники домінують у списках на зарахування на "правознавство", "англійську мову і літературу", блок економічних напрямів, "туризм", а сільські випускники перебувають у лідерах на напрямках "історія", "біологія", "українська мова і література", "фармація", "фізика", "хімія" тощо. Міністерство, як і в попередні роки, вводить квотування для такої категорії випускників шкіл, що становить до 25% від загальної кількості держбюджетних місць. За цільовими напрямками ми зарахували 79 осіб, що становить 8,6% від бюджетних місць, тоді як за пільгами – 41 особу (4,5%). Тенденція зростання числа випускників із сільських районів у нас збільшилася від 51% в 2006 році до 62% в 2010. Як не згадати визначного закарпатського вченого Івана Орлая, який відстоював думку про те, що необхідно дати освіту дітям всіх прошарків суспільства, бо "добре виховання юнацтва є основа добробуту держави – звідси добрі батьки, добрі громадяни, добрі чиновники".

Сьогодні підготовка фахівців в університеті проводиться за 33 напрямками та 43 спеціальностями на 18 факультетах і 96 кафедрах. Із 43 спеціальностей за 31 ведеться підготовка магістрів, що дозволило нам підвищити коефіцієнт магістратури з 63,4% до 72,1%. За зимову сесію успішність становила 77,1% і якість – 46,6%, за літню сесію – відповідно 80,5% і 45%. У 2010 році успішно пройшли акредитацію спеціальності "фармація", "міське будівництво та господарство" та "електронні системи". Ми вперше ліцензували один новий напрям підготовки та шість спеціальностей – "безпека інформаційних і комунікаційних систем", "фізика ядра і елементарних частинок", "комп'ютерні системи і мережі", "землепорядкування та кадастр", "географія", "туризм", "журналістика". Хочу подякувати всім причетним до цих важливих процесів – проректорам, деканам, завідувачам кафедр, професорсько-викладацькому складу і студентам. У 2010-2011 навчальному році ми повинні пройти акредитацію та ліцензування наступних напрямів та спеціальностей: "лісове і садово-паркове господарство", "системи технічного захисту інформації", "стоматологія", а також провести акредитацію шести спеціальностей, що ліцензовані в 2010 році: "фізика ядра і елементарних частинок", "землепорядкування та кадастр", "географія", "туризм", "комп'ютерні системи і мережі", "журналістика".

Шановні колеги, фінансово-економічна ситуація університету, м'яко кажучи, є непростою. На окремих факультетах, спеціальності яких проходять акредитацію та ліцензування, необхідні викладачі з науковими ступенями. На жаль, ми не в змозі запропонувати їм квартири і суттєві доплати до заробітної плати. Я завжди притримувався позиції, що ці кадри ми повинні шукати в області, створювати умови для написання кандидатських і докторських дисертацій, зробити більш ефективною аспірантуру і докторантуру. Ми

зобов'язані успішно завершити процес акредитації та ліцензування перелічених вище спеціальностей, адже в 2012 році наш університет буде проходити загальну акредитацію, після якої ми повинні відстояти четвертий рівень, довести, що в області є один потужний класичний університет. Нам не страшні балачки у вузьких колах про якісь реорганізації, перевороти тощо. Я глибоко переконаний, що укрупнення університетів можливе при одній умові – приєднання дрібних вишів до єдиного потужного в краї вищого навчального закладу – Ужгородського національного університету.

У своєму невеликому виступі я не маю можливості перелічити всі заходи, які спрямовані на виховання студентської молоді, однак хочу подякувати як деканам та їх заступникам, так і керівництву студентського самоврядування за пророблену велику роботу. Особлива подяка проректору з навчально-виховної роботи Ользі Михайлівні Гвоздяк, яка зуміла скоординувати навколо себе потужне студентське ядро, яке хоче змін на краще, і не чекає їх, а активно працює в цьому плані. За звітній період в університеті проведено низку заходів, присвячених 65-ій річниці перемоги у Великій Вітчизняній війні: прочитано тематичні лекції, проведено зустрічі з ветеранами, покладання квітів на пагорбі слави, відкрито постійнодіючу сторінку на університетському сайті.

Університет постійно відвідують відомі далеко за межами України люди – Володимир Семиноженко, Володимир Литвин, Анатолій Гриценко, Станіслав Аржевітін, Ігор Помаранцев, Юлія Мостова, Валерій Пулковський, Костянтин Родик, Андрій Курков та багато інших. До "Дня Європи в Україні" на економічному факультеті відбулася зустріч студентів та викладачів з Місією послів Європейського Союзу та представниками дипломатичних представництв в Україні. Вже традиційними стали загальноуніверситетські заходи мистецького спрямування – конкурси команд КВК, "Брейн-рингу", "Міс УжНУ", "Містер УжНУ". При СЦД "Ювентус" працюють танцювальний колектив сучасного танцю "Ескада", колектив народного танцю "Шовкова косиця", ряд музичних гуртів та вокальна студія "Соло міо". Остання, зокрема, бере участь у щорічних Всеукраїнських проектах "Україна має талант" і "Фабрика зірок". Хочу подякувати колективу хорової капели "Боян" за активізацію творчої діяльності, гідне представлення університету в багатьох країнах світу.

Важливою подією в житті студентської молоді стало створення 21 грудня 2009 року студентської ради УжНУ, головою якої обрано Михайла Шелембу. Обрано і нового голову студентської профспілки, яку очолила Андріана Шпілька. Мені приємно констатувати, що спостерігається тісна співпраця органів студентського самоврядування університету зі студентським профкомом. Я не можу перелічити всі заходи, проведені студентами, але хочу окремо подякувати за участь у Всеукраїнській акції "Благоустрій України" та акції "Чистий обеліск". Маємо всі підстави вважати, що активізувалася виховна робота в студентських гуртожитках. Разом з тим, ми маємо над чим працювати. Якщо взяти статистичні дані за минулий рік, то в студентських гуртожитках побувало 348 викладачів, як

правило заступників деканів. Найбільше цікавилися життям студентів керівники юридичного, біологічного, медичного, економічного та романо-германського факультетів. Найменше – хімічного, суспільних наук, гуманітарно-природничого, фізичного, інженерно-технічного. Всього зафіксовано 300 порушень, серед яких паління цигарок на коридорах (82 випадки), порушення тиші та спокою в нічний час (18), вживання спиртних напоїв та порушення тиші й спокою (119), порушення пропускового режиму (38), зафіксовано 14 бійок між студентами. За даними керівництва студентського містечка попереджено 113 студентів, винесено догану 86, а 29 бешкетників виселено з гуртожитку. Хочу подякувати як керівництву студмістечка, так і комендантам та студентським лідерам, які поступово наводять порядок в гуртожитках. Ми поступово повинні наближатися до дієвого студентського самоврядування, яке, приміром, вже кілька десятиліть існує в Львівській політехніці. Якщо це відбудеться, то поява викладачів носитиме виключно характер візитів на запрошення студентів. До тих пір, поки випадки порушень мають місце, поява викладачів, без перебільшення цього слова, дисциплінує студентів.

Кілька слів про фізичне виховання і спорт в університеті. Відразу скажу, що на цій ділянці значний рух вперед. Доказом цього є прихильне ставлення департаменту вищої освіти міністерства до керівництва факультету. Аналогічну позицію також займає керівництво Закарпатської обласної державної адміністрації на чолі з Олександром Ледидою. Доказом зростання ролі факультету фізичного виховання і спорту є той факт, що на ньому заповнені всі місця після цьогорічної вступної кампанії, а спеціальність "фізична реабілітація" перебуває серед лідерів.

Студенти факультету Володимир Лятов та Вероніка Мишко стали призерами Кубка України з спортивних танців. Показаний результат дав їм право взяти участь у чемпіонаті Європи в Кишиневі. Ці спортсмени увійшли до ТОП-п'ятдесятки найсильніших дуетів світу в європейській програмі. В молодіжному чемпіонаті України з пауерліфтингу, який проходив у Коломиї, студентка першого курсу Єлизавета Бан посіла третє місце в жимі штанги лежачи та в становій тязі. Студент п'ятого курсу фізичного факультету Василь Макара брав участь у змаганнях на першість України з картингу, Дезидерій Погорецький захищав честь Закарпаття з гірськолижного спорту. Студенти інженерно-технічного факультету за звітний період стали призерами загальноуніверситетської спартакіади з легкої атлетики, плавання і настільного тенісу. Приємно відзначити, що на юридичному факультеті створена та діє студентська секція східної боротьби Аїкідо, яку веде старший викладач О.Лемак. Студентки університету захищають честь області в гандбольній команді "Карпати".

Про наукову діяльність університету можна говорити багато, а в мене такої можливості сьогодні немає. Свого часу проректор з наукової роботи професор Ігор Студеняк вас детально ознайомить. Я ж обмежуся лише констатацією деяких показників, які свідчитимуть, що Ужгородський національний університет ще

надовго, якщо не назавжди, залишиться флагманом науки в краї. Станом на 1 серпня 2010 року в університеті виконуються 75 наукових тем і проектів з річним обсягом фінансування понад 7 млн. 100 тис. гривень. Обсяг надходжень до спеціального фонду бюджету в 2009 році склав майже 872 тис. гривень, що на 3% перевищує обсяг 2008 року. Наукові теми і проекти виконувались за рахунок різних джерел фінансування: 1 науковий проект із річним обсягом 230,5 тис. гривень виконувався за рахунок сьомої Рамкової програми Євросоюзу; 7 проектів обсягом 170,6 тис. гривень включені до програм міжнародного науково-технічного співробітництва Міністерства освіти і науки (2 українсько-угорські, 1 українсько-литовський, 2 українсько-словацькі, 1 українсько-турецький і 1 українсько-французький проекти); 2 наукові проекти обсягом 80 тисяч гривень виконувались за рахунок коштів Державного фонду фундаментальних досліджень. За окремими госпдоговорами виконувались 23 наукові теми. Окрім цього університет бере участь у різноманітних міжнародних наукових програмах і проектах. До вищеназваних та інших наукових проектів було залучено 810 співробітників, з яких 100 докторів та 466 кандидатів наук. За результатами проведених досліджень професор Олександр Болдіжар у складі авторського колективу отримав Державну премію України в галузі науки і техніки за цикл робіт "Розробка та впровадження нових методів діагностики захворювань підшлункової залози".

В минулому навчальному році науковцями університету видано 39 монографій, 3 підручники з грифом Міністерства науки і освіти, 54 навчальні посібники, 1644 статті в фахових виданнях. На базі університету проведено 51 наукову конференцію, 30 з яких мали статус міжнародних. Відзначимо, що це один із найкращих показників по Україні. Наш університет на хорошому рахунку в Україні також за кількістю охоронних документів і патентів. Так, протягом минулого навчального року ми отримали 51 охоронний документ на об'єкти інтелектуальної власності, зокрема 24 патенти України на винаходи і 27 патентів на корисні моделі. Тільки за перше півріччя 2010 року університет отримав 41 патент України та подано 55 заявок на видачу патентів. За результатами завершених розробок у 2009 році підготовлено п'ять експонатів, які демонструвалися на п'яти виставках. За участь у Міжнародній виставці "Сучасна освіта України – 2010" університет нагороджений срібною медаллю та дипломом за високі досягнення у інноваційному оновленні освіти.

У плані підготовки наукових кадрів високої кваліфікації в університеті функціонують 4 спеціалізовані вчені ради по захисту дисертацій із 8 спеціальностей, серед яких дві докторські – із історичних та фізичних наук. Підготовку дисертацій за 51 спеціальністю в 2009 році здійснювали 3 докторанти і 230 аспірантів, з яких 120 – з відривом від виробництва. У 2009-2010 роках відкрито аспірантуру з травматології, онкології, стоматології, порівняльного літературознавства, фізичної реабілітації, а також отримано дозвіл на прийом до аспірантури у 2010 році з мікробіології. Протягом 2009-2010 років захищено 5

докторських (М.Бичко, В.Барчан, Н.Бойко, Н.Жулканич, С.Чобей) і 47 кандидатських дисертацій. Професор Оксана Ганич стала Заслуженим діячем науки і техніки України, професор Андрій Русин – Заслуженим винахідником України, професори Марія Поторій і Олександр Сливка – Заслуженими працівниками освіти України, професор В.Корсак – Заслуженим лікарем України.

У 2009 році викладачами університету здобуто стипендію Кабінету Міністрів України для найталановитіших вчених (доктор медичних наук О.Корчинська), а також 4 індивідуальні гранти Вишеградського фонду. Премією Верховної Ради України в галузі фундаментальних і прикладних досліджень нагороджені М.Ніколайчук, К.Чопей та І.Гойдаш. До вищесказаного необхідно додати, що позабюджетне фінансування наукових розробок зменшилося на 6%, що зумовлено фінансовою кризою, а обсяг робіт, виконаних за рахунок іноземних замовників та міжнародних програм і фондів зріс більш ніж в два рази. Важливе значення має й те, що при університеті створений Центр транскордонного наукового співробітництва, який призначений координатором по Західному регіону.

Семеро наших студентів взяли участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з природничих та гуманітарних наук, четверо з яких дійшли до останнього туру. Сьогодні приємно констатувати, що дипломом першого ступеня нагороджена студентка 5-го курсу фізичного факультету Єлизавета Нодь, дипломом другого ступеня студентка 4-го курсу історичного факультету Оксана Кичак, Дипломом третього ступеня випускниця фізичного факультету Антоніна Малініна і студент 4-го курсу економічного факультету Ігор Шніцер. Нещодавно мною підписаний наказ про преміювання переможців грошовими преміями. Хочу також оголосити подяку науковим керівникам переможців професорам М.Тиводару, Л.Шимону, кандидатам наук В.Гедеону і В.Ланчаковій-Ганусич.

Незважаючи на складну економіко-фінансову ситуацію в державі, минулий навчальний рік був досить успішним, я б навіть сказав, більш успішним, ніж попередній. Не одержавши з Міністерства жодної копійки на капітальне будівництво, ми зуміли завдяки благодійницькій допомозі та Закарпатській обласній раді завершити будівництво нового приміщення бібліотеки, проведено мощення прилеглої території, завершується монтаж меблів та стелажів, виконуються роботи з благоустрою. Ми запланували протягом жовтня-листопада урочисто відкрити бібліотеку. Можливо, це вдасться зробити до ювілею університету. Користуючись нагодою, хочу від Вашого імені запросити на урочистості голову Закарпатської обласної ради Михайла Михайловича Кічковського.

Виготовляється проектна документація на встановлення автономної котельні та на виконання капітального ремонту чаші басейну, загальною вартістю 1 млн. гривень за кошти обласного бюджету. Сподіваємось, що в цьому

навчальному році ми врешті-решт поміняємо вікна в головному корпусі по вулиці Університетській. Принаймні, поїздка проректора з фінансово-економічних питань Михайла Сойми до Міністерства освіти і науки і його зустріч із заступником міністра Петром Куліковим дає нам всі підстави на це сподіватися. Хочу подякувати проректору з адміністративно-господарської роботи Віктору Бульчаку за великий і ефективний обсяг проробленої роботи. Завдяки мобільній роботі очолюваного ним колективу, своєчасно були підготовлені приміщення для вступної кампанії, прилегла до корпусу територія тощо. Детальний звіт Віктора Миколайовича Вчена рада заслухає в жовтні 2010 року.

Шановні колеги! Дозвольте привітати вас з початком нового навчального року, який, сподіваюся, буде для всіх нас успішним. Бажаю Вам і Вашим родинам міцного здоров'я, нових творчих звершень, здійснення всіх Ваших мрій.

2010 рік.